

*Є. Пастошук,
курсант,
Г. Закрасіна,
викладач,*

Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ ВІЙСЬКОВОЇ СФЕРИ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Питання перекладу військової термінології набуло особливої актуальності для нас після повномасштабного вторгнення росії на територію України. Міжнародна військова допомога лише підкреслює необхідність злагодженої взаємодії українських військових з іноземними партнерами, що неможливе без якісного військового перекладу.

Переклад військової термінології, як і будь-який інший вид перекладу, базується на загальних принципах, методах і прийомах. Однак, у перекладі військових термінів особливої ваги набувають точність та адекватність, оскільки від цього можуть залежати важливі рішення та успіх військових операцій. Крім того, важливе значення має передача структурної форми та послідовність викладу інформації [1:97].

До особливостей військової термінології, що ускладнюють переклад, можна віднести такі:

- *Різниця у військових стратегіях та традиціях.*

Переклад військових термінів з англійської мови, враховуючи військові системи англomовних країн, ускладнюється через їх відмінності від української.

Це зумовлено: різними підходами до організації армії, зокрема відмінностями в системі військових звань; різницею у військових стратегіях та тактиці [3:59]. Деякі терміни можуть мати різні значення, наприклад, англійський термін "*field artillery*" в армії США позначає підрозділи, відповідальні за артилерійську підтримку на полі бою. В українській армії аналогічна функція виконується підрозділами ракетних військ і артилерії. Прямий переклад "польова артилерія" не повністю відображає обсяг завдань цих підрозділів в українському контексті.

- *Еквівалентність та адаптація термінів відповідно реаліям сьогодення.*

Не всі англійські військові терміни мають точний український відповідник. Це спричиняє труднощі, зокрема у перекладі звань та посад. У Збройних Силах України немає прямого аналога звання *Warrant Officer*, яке існує в арміях англomовних країн. Але у 2020 році в результаті реформ, спрямованих на наближення до стандартів НАТО, були запроваджені нові сержантські звання, такі як «штаб-сержант», «майстер-сержант», «старший майстер-сержант» та «головний майстер-сержант». Ці звання займають проміжне положення між сержантським і офіцерським складом, що частково відповідає ролі *Warrant Officer* в інших арміях [5].

Такі ж проблеми виникають і в процесі перекладу одиниць озброєння та військової техніки. Наприклад:

Infantry Fighting Vehicle (IFV) – часто перекладається як «бойова машина піхоти (БМП)», хоча концептуально західні IFV і радянські БМП мають різні характеристики.

Main Battle Tank (MBT) зазвичай передається як «основний бойовий танк». Проте західні MBT, такі як *M1 Abrams* або *Leopard 2*, суттєво відрізняються від танків пострадянського виробництва та українських моделей, зокрема Т-64 чи Т-84, особливо за рівнем бронювання, озброєння та електронних систем. Ці відмінності можуть спричинити неточності у розумінні та використанні термінології. Тому під час перекладу важливо враховувати не лише буквальний зміст терміна, а й технічні та конструкційні особливості відповідної техніки.

- *Калькування та запозичення.*

Калькування, або дослівний переклад без адаптації, може призводити до втрати точності термінів. Наприклад, англійський термін *Fire support* часто перекладається як «вогнева підтримка». Однак у різних контекстах цей термін може охоплювати артилерійську, мінометну або авіаційну допомогу, що вимагає більш точного перекладу для уникнення неоднозначностей [4:266-268].

Запозичення термінів також може створювати труднощі. Наприклад, слово «дрон» використовується замість «безпілотник». Хоча запозичене слово може бути зрозумілим серед військових, його використання потребує стандартизації для забезпечення єдності термінології.

Англійська мова містить багато скорочень, які не мають прямих українських аналогів. Наприклад, *MRE (Meal, Ready-to-Eat)* позначає індивідуальний раціон харчування. При перекладі таких скорочень важливо враховувати контекст і забезпечувати розуміння терміну без втрати змісту.

- *Використання військового сленгу та акронімів.*

Військова термінологія багата на абревіатури та сленгові вирази, які можуть бути складними для точного перекладу.

Наприклад, англійське слово *bird* в розмовному військовому контексті означає «літак» або «вертоліт». Дослівний переклад «птах» призведе до втрати оригінального значення. Так само вираз *piece of cake*, що означає «легке завдання», але дослівний переклад «шматок торта» не передає переносного значення виразу. Або акронім *AWOL (Absent Without Leave)* перекладається як «самовільне залишення частини», що має конкретний юридичний статус. Дослівний переклад «відсутній без дозволу» може не передавати повного змісту терміна.

- *Контекстуальні складнощі.*

Деякі військові терміни змінюють своє значення залежно від контексту, що потрібно враховувати під час перекладу [2:80]. Наприклад, *Engagement* може означати як «бойове зіткнення», так і «контакт з противником» або «взаємодію між підрозділами».

Також є терміни, які можуть мати різні значення в тактичному, стратегічному та технічному контекстах. Наприклад, *cover* у тактичному сенсі означає «укриття», але у військовій стратегії може означати «прикриття».

Висновок. Отже, пошук еквівалентних термінів при перекладі з англійської на українську мову зумовлює труднощі, спричинені розбіжностями у військових

системах та традиціях різних країн. Відсутність відповідників деяких понять в українській мові вимагає адаптації та стандартизації термінології відповідно до сучасних реалій. Буквальний переклад певних понять може призводити до неточностей. А невірне тлумачення сленгових виразів і абревіатур може значно змінити зміст повідомлення.

Таким чином переклад термінів потребує не лише досконалого володіння мовою, а й вимагає глибокого знання військової справи, новітніх технологій та військових традицій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Зайцева М. О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов.* Київ. 2013. Вип. 10. – С. 96-102.

2. Ковтун О. В. Відтворення англomовної військової лексики українською мовою (на матеріалі документів НАТО). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія».* Київ. 2014. Т. 17, № 2. С. 77–85.

3. Стародубцева, А., Талавіра, Н. (2023). Специфіка перекладу військової термінології в англо-мовних онлайн-новинах під час висвітлення війни в Україні. *Молодий вчений*, 7 (119), 57-61. doi: 10.32839/2304-5809/2023-7-119-11

4. Старух, В. О. (2020). Особливості англо-українського перекладу військової термінології. *Нова філологія*, 2(80), 264-268. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2020-80-2-39>

5. Ворентофіцер. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Ворентофіцер> (дата звернення: 16.03.25)